

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 473/2010-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Ľalíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť Ing. P. M., T., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 220/90 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. P. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 220/90 p o r u š e n é b o l o .

2. Ing. P. M. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 320 € (slovom tritisíctristodvadsať eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava IV p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Ing. P. M. priznáva náhradu trov konania v sume 300,57 € (slovom tristo eur a päťdesiatšedem centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava IV p o v i n n ý zaplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. D. S. do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. V prevyšujúcej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 473/2010-17 z 8. decembra 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. P. M. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 220/90.

2. Zo sťažnosti, pripojených príloh a z vyžiadaného spisu vyplýva, že sťažovateľ podal spolu s ďalšími navrhovateľmi 22. februára 1988 na Mestskom súde v Bratislave žalobu proti odporcovi S., národný podnik B. (teraz T., a. s., B.), vo veci určenia autorstva a uloženia povinnosti určiť výšku odmeny. Sťažovateľ žalobu rozšíril podaniami z 1. júla 1988 a 7. júla 1989.

3. V predmetnej veci nebolo do podania ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 4. marca 2010 právoplatne rozhodnuté, a to napriek viacerým urgenciám a sťažnostiam

na priet'ahy zo strany s'azovateľa. S'azovateľ porušenie označených základných práv podľa ústavy a dohovoru videl vo viacerých časových úsekoch, keď okresný súd buď vôbec nekonal, alebo konal neefektívne, a predovšetkým v celkovej dobe doterajšieho konania, ktoré do podania ústavnej s'aznosti dosiahlo dobu takmer 22 rokov.

4. S'azovateľ sa preto domáha, aby ústavný súd vyslovil, že jeho základné právo garantované čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v označenom konaní porušené bolo, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných priet'ahov a zaplatiť mu finančné zadosťučinenie v sume 3 320 € a náhradu trov konania v sume 300,57 € k rukám jeho advokátky. Požadované finančné zadosťučinenie s'azovateľ odôvodnil tým, že v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania sa nachádza v stave právnej neistoty.

5. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k s'aznosti z 28. januára 2011 uznala, že konanie bolo poznačené priet'ahmi subjektívneho a objektívneho charakteru, ale zároveň poukázala aj na to, že predmetná vec už bola právoplatne skončená rozsudkom okresného súdu č. k. 6 C 220/1990-439 z 19. marca 2009, ktorým sa žalobe s'azovateľa v merite veci nevyhovelo a ktorý nadobudol právoplatnosť 25. júna 2010 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 230/09. Z tohto dôvodu nebola podľa názoru predsedníčky okresného súdu spôsobená s'azovateľovi priet'ahmi v konaní priama ujma, a preto navrhla, aby ústavný súd ústavnej s'aznosti nevyhovelo.

6. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci vo vzťahu k namietaným priet'ahom. Následne ústavný súd pristúpil k prieskumu dĺžky konania z hľadiska tvrdených porušení ústavne zaručených práv s'azovateľa.

7. Ústavný súd pri posudzovaní namietaných priet'ahov v prvom rade poukazuje na to, že predmetom posúdenia je konanie, ktoré začalo už 22. februára 1988, avšak vzhľadom na to, že zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej pôsobnosti, relevantné obdobie, v ktorom možno

skúmať, či došlo, alebo nedošlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa začína od 15. februára 1993 (m. m. I. ÚS 52/01, IV. ÚS 387/04).

8. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa ústavy a dohovoru ústavný súd ďalej konštatuje, že pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 28/01, I. ÚS 257/08). Ako vyplýva z judikatúry ústavného súdu, nemožno primeranosť dĺžky civilného konania vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho konania s následkami v podobe porušenia označených základných práv. Primeranosť dĺžky civilného konania je potrebné skúmať a preverovať v každom prípade jednotlivo vo svetle konkrétnych okolností prerokovávanej veci. V tejto súvislosti už bol v judikatúre ústavného súdu i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva pomenovaný celý rad kritérií, podľa ktorých možno posudzovať primeranosť dĺžky konania s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Ide o charakter prerokovávanej veci, teda hlavne o jej skutkovú a právnu zložitosť, závažnosť, rozsiahlosť či obťažnosť dokazovania, ďalej o spôsob správania účastníkov a súdu v priebehu konania, o posúdenie prípadných osobitných okolností, ktoré môžu spôsobiť priet'ahy v konaní, a tiež o to, čo bolo pri prerokovaní veci pre sťažovateľa v hre, resp. aký malo konanie pre neho význam (porov. napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva *Philis proti Grécku*, 1997, *Pélissier a Sassi proti Francúzsku*, 1999, I. ÚS 257/08, I. ÚS 413/08 alebo I. ÚS 322/2010).

9. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je vec, ktorej povaha (spor o určenie autorstva a odmenu, teda o zdroj príjmu sťažovateľa) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu (pozri napr. I. ÚS 191/04, IV. ÚS 180/05). Aj keď rozhodovanie o určenie autorstva veci a vyplatenie autorskej odmeny môže predstavovať vysoký stupeň zložitosti súvisiaci s dokazovaním splnenia opodstatnenosti nároku, ako aj určovaním výšky odmeny,

vychádzajúc zo samotnej dĺžky konania a jeho priebehu ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade faktická ani právna zložitost' nemôže ospravedlniť doterajšiu neprimeranú dĺžku konania (takmer 22 rokov).

10. Ústavný súd zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je to v danej veci, možno už len na základe celkovej dĺžky jeho trvania považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru. V priebehu celého konania okresný súd nepostupoval v konaní dôsledne, neorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe zadovážil dostatok relevantných dôkazov potrebných na rozhodnutie vo veci samej. Nesústredenost' a neefektívnost' postupu okresného súdu vyplýva okrem iného aj zo skutočnosti, že znalecké dokazovanie nariad'oval viackrát bez zistenia, či znalec môže znaleckú činnost' vykonávať (prvýkrát v máji 1993, keď ustanovil znalca, ktorý bol zo zoznamu znalcov vyškrtnutý, druhýkrát v máji 1995, keď mu znalec oznámil, že znaleckú činnost' v danom odbore nevykonáva), alebo aj z toho, že neprijal adekvátne opatrenia voči znalkyni, aby bol znalecký posudok vypracovaný včas (v januári 1996 ustanovil ďalšiu znalkyňu, ktorá však znalecký posudok doručila okresnému súdu až v apríli 2000). K zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže teda dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (sudcu), ale aj takou jeho neefektívnou činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, čiže k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

11. Ďalej ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľa v priebehu konania a na základe vyžiadaného spisu dospel k záveru, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu konania.

12. Ústavný súd rovnako s ohľadom na už uvedené kritériá posudzoval existenciu prípadných osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť priet'ahy v konaní, a uzavrel, že ani k týmto v konaní nedošlo. Napokon vzal ústavný súd do úvahy potrebu zistenia toho, aký význam má pre sťažovateľa predmetné konanie. V danom prípade išlo o určenie autorstva

sťažovateľa a odmenu, ktorá je pre neho zdrojom príjmu, a preto právom žiadal o urýchlené skončenie veci a nastolenie právnej istoty.

13. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a predovšetkým na celkovú dĺžku konania je ústavný súd toho názoru, že okresný súd v prerokováanej veci prekročil dané medze konať bez zbytočných prietáhov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. V občianskom súdnom konaní je totiž povinnosť súdu konať bez zbytočných prietáhov konkretizovaná vo viacerých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (ide najmä o ustanovenia § 6, § 100 ods. 1 a § 114 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), ktoré sa mali aplikovať ihneď po prekročení určitej „povolenej hranice“ najmä po opakovaných urgenciách a sťažnostiach na prietahy.

14. Pri zvážení všetkých už uvedených kritérií ústavný súd uzatvára, že sporná záležitosť sťažovateľa nebola v primeranej lehote prerokovaná a došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo nečinnosťou súdu, môže prikázať tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Vzhľadom na to, že v čase od podania ústavnej sťažnosti do rozhodnutia ústavného súdu došlo k právoplatnému meritórnemu rozhodnutiu v predmetnej veci, ústavný súd návrhu sťažovateľa v tejto časti (vo výroku prikázať súdu konať bez zbytočných prietáhov) nevyhovel.

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 3 320 €,

ktorú sťažovateľ aj požadoval, zodpovedá primeranému finančnému zadost'účeniu sťažovateľa za ujmu, ktorú utrpel.

17. Napokon ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania úspešného sťažovateľa. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 300,57 € (2 úkony právnej pomoci v roku 2010, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti, po 120,23 € + 45,69 € DPH a 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,21 €). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

18. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011